

SPOR DALLARINA İLİŞKİN RİSKİN ALGILANMASI

Giyasettin DEMİRHAN, Bengi GÜVEN, Caner AÇIKADA

Hacettepe Üniversitesi, Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu

ÖZET

Araştırmanın amacı, spor yüksekokulu öğretim elemanları, beden eğitimi öğretmenleri ve spor yüksekokulu öğrencilerinin bazı spor dallarına ilişkin riski hangi düzeyde algıladıklarını saptamaktır. Araştırma kapsamında 39 spor dalı yer almaktadır. Araştırmaya 352 kadın, 597 erkek olmak üzere toplam 949 kişi katılmıştır. Veriler, beşli dereceleme ölçeğiyle hazırlanan anket yoluyla toplanmıştır. Anketin güvenilirliğini saptamak için test tekrar test tekniği kullanılmıştır. Güvenirlik hesaplaması için sınıfiçi korelasyon tekniğinden yararlanılmıştır. Güvenirlik katsayıları öğretim elemanları için 0.62 ile 0.92, beden eğitimi öğretmenleri için 0.61 ile 0.92, spor yüksekokulu öğrencileri için 0.61 ile 0.90 arasında hesaplanmıştır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, "t" testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, bütün gruplarda cliff jumping yüksek derecede riskli, masa tenisi düşük derecede riskli görülmüştür. Diğer yandan, cinsiyet ve yapılan işe göre bazı spor dallarına ilişkin görüşler arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p < 0.05$).

Anahtar Sözcükler: Risk, Spor dalları, Algılama.

PERCEPTION OF RISK CONCERNING DIFFERENT SPORT BRANCHES

ABSTRACT

The purpose of this study was to determine the degree to which physical education teachers, academic personnel of sport schools, and sport schools students perceive the risks at several sports branches. This study involved 39 sport branches. The research was con-

Geliş tarihi : 13.10.2003
Yayına kabul tarihi : 07.09.2004

ducted on 352 women and 597 men; the total number of the test participants was 949. Data were collected with a five-point likert type of questionnaire. The test-retest method was used to determine reliability of the questionnaire. Intra class correlation technique was used for the reliability analysis. The reliability coefficients for academic personnel, physical training teachers and students were between the ranges of 0.62 - 0.92, 0.61 - 0.92 and 0.61 - 0.90, respectively. Means, "t" test and One Way Analysis of Variance and Tukey techniques were used for data analysis. The results of the research showed that all groups perceived cliff jumping as the highest risk and table tennis as the lowest risk sport. On the other hand, there were diverging opinions on different sport branches with regard to sex, professional job and sports branche performed ($p < 0.05$).

Key Words: Risk, Sport branches, Perception.

GİRİŞ

Spor, özelliklede performans sporu, mücadele gerektirdiğinden bazen küçük, bazen de büyük oranda risk taşımakta, bu risk zaman zaman yaralanmalara hatta ölümlere dahi yol açabilmektedir.

Zarara uğrama tehlikesi olarak (Branning ve McDougall, 1983) tanımlanan risk, sporun doğasından kaynaklanabileceği gibi insanların davranışlarından da kaynaklanabilir. Örneğin, spor yaralanmaları spor dalının kendi içerisinde yer alan kaçınılmaz bir sonuç değildir. Bunlar sporcunun kendi davranışları ile oluşur (Saxere, 1976). Riske sakatlanma boyutuyla bakıldığında, önceki sakatlıklar ve antrenman programındaki hızlı değişiklikler risk elementleri olabilir. Örneğin, antrenman ile ilişkili koşu yaralanmalarında ise antrenman geçmişi önemlidir. Çoğu koşu yaralanması diz veya başka yerdeki bir sakatlıkta olsa, önlem alınarak korunabilir, bazen de ameliyatla sonuçlanır (James, 1998).

Yüzyılın ilk yarılarında risk almak hastalık olarak görülmüş ve psikolojik olarak risk alma isteği ölme isteği ile adlandırılmıştır. Yüzyılın ortalarına doğru ise yüksek hızda yapılan sporların, kişinin uyanıma ve heyecan seviyesini yükseltme ihtiyacı ile motive edildiği belirlenmiştir. Kerr (1991)'in yaptığı bir araştırmada risk içeren sörf ve yelken sporlarıyla uğraşanların tehlikeden kaçınma puanları, ağırlık kaldırma ile uğraşanlara göre daha düşük, yine paraşütle atlama ve motor yarışları ile uğraşanların puanları da maraton yarışçılarına göre önemli derecede düşük çıkmıştır. Bu bulgular genel olarak risk sporları ile ilgilenenlerin uyarıcıları olduğunu ve bu nedenle de riski daha düşük düzeyde algıladıklarını gösterir niteliktedir. Slanger ve Ruedeman (1997)'a göre, heyecan arama konusunda literatüre bakıldığında tercih edilen yüksek risk taşıyan spor dalları; paraşüt, hava dalışı ve planör, kar motoru, sualtı sporları, araba yarışı ve dağcılıktır.

Schrader ve Wann (1999)'a göre, yapılan araştırmaların birçoğunda erkeklerin yüksek risk taşıyan etkinliklere katılma olasılığı yüksek, risk alıcıların çoğunun genç ve orta sınıfa mensup oldukları belirtilmiştir. Keer ve Vlaminkx (1998)'in yaptığı çalışmada erkek ve kadın sporcuların riskli "kaya yüzeyinden ip iniş" etkinliği öncesi ve sonrasında duyu durumlarını belirleyici bir envanter (SACL) uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda kadın sporcuların erkek sporculara göre daha yüksek derecede stresli olduğu bulunmuştur. Diğer yandan Keer, Cecilia ve Lindner (2004)'in yaptıkları çalışmada, kadın ve erkek sporcuların farklı risk düzeylerine sahip sporlara katılım motivasyonları arasında anlamlı bir fark olmadığı ortaya koymuşlardır.

Risk algılaması ya da değerlendirilmesi, sağlık davranışını belirleyen sosyal-bilişsel davranışlar arasında yer almaktadır. Sağlık inançları modeline göre, belli bir olaya maruz kalma veya belli bir durumun ortaya çıkma olasılığını algılama, risk değerlendirmesinin ilk etkenidir (İkizler, Sayhan ve Tabak, 2000). Bu bağlamda, farklı spor etkinliklerindeki riskler ve riskin hangi düzeyde algılandığı belirlendiği zaman, oluş derecesi ve olası nedenlerini analiz etmek daha da kolaylaşabilir. Veriler, yapılan iş, cinsiyet ve ilgilenilen spor dalına göre incelenmiştir. Buradan hareketle araştırmanın amacı, spor yüksekokulu öğretim elemanları, beden eğitimi öğretmenleri ve

spor yüksekokulu öğrencilerinin bazı spor dallarına ilişkin riski hangi düzeyde algıladıklarını saptamaya yöneliktir. Bu gruplar, öğretim elemanları, beden eğitimi öğretmenleri ve öğretmen adaylarının sporun öğretilmesine yönelik doğrudan çalışma yaptıklarından ya da yapacaklarından görüşlerinin önemli olduğu düşüncesiyle belirlenmiştir.

YÖNTEM

Araştırma Grubu: Araştırma grubu, 227 öğretim elemanı, 169 beden eğitimi öğretmeni ve 553 spor yüksekokulu öğrencisi olmak üzere toplam 949 (352 kadın, 597 erkek) kişiden oluşmaktadır.

Veri Toplama Aracı: Önce literatür taraması yapıp, spor yüksekokulu programında yer alan, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü kapsamında federasyon çatısı altında bulunan ve turizm amaçlı etkinlik kapsamında yapılan spor dalları listelenmiştir. Oluşturulan liste, Spor yüksekokulunda çalışan ve spor eğitiminde uzman 5 kişiye dağıtılarak sınıflama yapmaları istenmiştir. Uzmanların görüş birliğine vararak yaptıkları sınıflama ve bu sınıflama kategorilerine giren spor dalları belirlenmiştir. İlgili spor dalları ve sınıflaması şu şekilde olmuştur: *doğada yapılan sporlar*; yüksek dağ tırmanışı, kaya tırmanışı, orientiring (yön bulma, yarışma ve etkinlikleri), mağaracılık. *Takım sporları*; futbol, basketbol, voleybol ve hentbol. *Bireysel sporlar*; atletizm, cimnastik, okçuluk, atıcılık ve bi-

siklet. *Mücadele sporları*; güreş, taekwondo, karate, judo, boks ve kick boks. *Raket sporları*; tenis, badminton ve masa tenisi. *Su sporları*; kürek, yüzme, sörf, sualtı dalma, yelken ve rafting. *Kış sporları*; alpin tipi pist kayağı, kuzey tipi pist kayağı, tur kayağı (pist olmayan alanlarda yapılan kayak), snowboard (tek parça kayak), kayakla atlama, kızak ve buz pateni. *Hava sporları*; paraşütle atlama, hang gliding (yelkenkanat), cliff jumping (kayalıklardan uçarak atlama) ve yamaç paraşütü.

Araştırmaya katılanların, ankette yer alan spor dallarına ilişkin risk düzeyini belirleyebilmeleri için anket beşli derecelendirme ölçeği şeklinde kodlanmıştır. Kodlamalar; risk derecesi çok yüksek düzeyde ise (5), yüksek düzeyde ise (4), orta düzeyde ise (3), az düzeyde ise (2) çok az düzeyde ise (1) şeklinde yapılmıştır. Ankete, uygulama yönergesi ve kimlik bilgileri de eklenerek, 24 öğretim elemanı, 16 beden eğitimi öğretmeni ve 30 öğrenciye 15 gün ara ile uygulanmış ve bu uygulamalar arasındaki güvenilirlik sınıf içi korelasyon tekniği ile hesaplanmıştır. Güvenirlik katsayıları; öğretim elemanları için 0.62 ile 0.92, beden eğitimi öğretmenleri için 0.61 ile 0.92, spor yüksekokulu öğrencileri için 0.61 ile 0.90 arasındadır. Güvenirlik katsayıları Kirkendal, Joseph, Gruber ve Robert (1987)'in kabuledilebilirlik sınırı olan 0.59'un üzerindedir.

Verilerin Toplanması

Veriler araştırmacılar tarafından araştırma grubuna anketlerin uygulanması ile toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Risk düzeyinin saptanmasında katılımcıların tümü ile cinsiyet, yapılan iş ve ilgilenilen spor dalına göre yapılan sınıflama dikkate alınmıştır. Verilerin işlenmesi ve analizinde; ilgilenilen spor dalı; doğa sporları (istatistiksel işlemlerin düzenlenebilmesi ve katılımcı sayısını dengelemek için kış, su ve doğa sporları başlıkları birleştirilmiştir), takım sporları, bireysel sporlar (istatistiksel işlemlerin düzenlenebilmesi ve katılımcı sayısını dengelemek için bireysel ve mücadele sporları başlıkları birleştirilmiştir), raket sporları ve su sporları olarak sınıflandırılmıştır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, "t" testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır. Yapılan iş ve ilgilenilen spor değişkenlerinde farkın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak için Tukey testinden yararlanılmıştır. Bulgular tablolaştırılırken spor dalı sayısı çok fazla olduğundan, sadece anlamlı farklılık olan bulgular tabloda yer almış, diğerleri yazılı olarak açıklanmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılanların tümünün spor dallarına ilişkin risk ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmaya katılanların tümünün spor dallarına ilişkin risk ortalamaları ve standart sapmaları

Gruplar	Spor Dalı	\bar{X}	Ss
Doğa Sporları	Yüksek dağ tırmanışı	4.208	.932
	Kaya tırmanışı	4.316	.926
	Orientiring	1.949	1.046
	Mağaracılık	2.674	1.269
Takım Sporları	Futbol	3.005	1.199
	Basketbol	2.244	1.004
	Voleybol	1.613	.821
	Hentbol	2.607	1.182
Bireysel Sporlar	Atletizm	2.013	1.044
	Cimnastik	2.946	1.168
	Okçuluk	1.437	.808
	Atıcılık	1.564	0.889
	Bisiklet	2.226	1.073
Mücadele Sporları	Güreş	2.765	1.108
	Taek-wondo	3.259	1.051
	Karate	3.309	1.041
	Judo	3.123	1.085
	Boks	4.103	.952
	Kick boks	4.221	1.009
Raket Sporları	Tenis	1.793	1.143
	Badminton	1.411	.818
	Masa tenisi	1.221	0.600
Su Sporları	Kürek	1.793	0.937
	Yüzme	1.878	0.994
	Sörf	2.538	1.139
	Sualtı dalma	3.461	1.171
	Yelken	2.448	1.146
	Rafting	3.818	1.144
Kış Sporları	Alpin tipi pist kayağı	3.420	1.084
	Kuzey tipi pist kayağı	3.366	1.111
	Tur kayağı	3.344	1.208
	Snowboard	3.472	1.119
	Kayakla atlama	3.967	1.071
	Kızak	2.894	1.190
	Buz pateni	2.866	1.215
Hava Sporları	Paraşütle atlama	3.726	1.160
	Hang gliding	3.737	1.132
	Cliff jumping	4.359	.921
	Yamaç paraşütü	3.987	1.073

Sporda Risk Algılaması

Tablo 1'deki veriler incelendiğinde, araştırmaya katılanların en yüksek düzeyde riskli buldukları spor dalı *cliff jumping*, en az düzeyde riskli buldukları spor dalı *masa tenisi*dir.

Araştırmaya katılanların yaptıkları işe göre spor dallarındaki riske ilişkin bulguları (aralarında istatistiksel fark olanlar) Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya katılanların yaptıkları işe göre spor dallarındaki riske ilişkin bulguları

SPOR DALI	ÖĞRETİM E.		BEDEN E. Ö.		ÖĞRENCİ		F
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	
Yüksek dağ tırmanışı	4.088	.919	4.076	.969	4.298	.918	6.207*
Mağaracılık	2.916	1.257	2.615	1.371	2.593	1.231	5.486*
Futbol	3.070	1.122	3.307	1.200	2.886	1.214	8.566*
Hentbol	2.872	1.131	2.721	1.214	2.462	1.171	10.843*
Atıcılık	1.436	.786	1.662	.999	1.587	.888	3.606*
Bisiklet	2.484	1.110	2.094	1.030	2.160	1.055	9.017*
Badminton	1.537	.883	1.550	.963	1.316	.726	8.985*
Masa tenisi	1.304	.645	1.260	.638	1.175	.564	4.155*
Sualtı dalma	3.652	1.116	3.532	1.107	3.361	1.202	5.374*

* $p < 0.05$

Yapılan işe göre veriler incelendiğinde, öğretim elemanları ve beden eğitimi öğretmenlerinin en yüksek düzeyde riskli gördükleri spor dalı *cliff jumping*, öğrencilerin ise *kaya tırmanışı*dir. En az düzeyde riskli görülen spor dalı ise hem öğretim elemanları, hem beden eğitimi öğretmenleri, hem de öğrenciler için *masa tenisi*dir. Diğer yandan Tablo 2'de

yer alan spor dallarına ilişkin görüşler arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır ($p < 0.05$).

Araştırmaya katılanların cinsiyetlerine göre spor dallarına ilişkin risk bulguları (aralarında istatistiksel fark olanlar) Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya katılanların cinsiyete göre (Kadın n=352, Erkek n=597) spor dallarına ilişkin risk bulguları

SPOR DALI	KADIN		ERKEK		t
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	
Orientiring	2.085	1.069	1.869	1.024	3.051*
Basketbol	2.329	1.018	2.194	.994	1.994*
Voleybol	1.758	.919	1.527	.745	4.001*
Hentbol	2.727	1.205	2.536	1.163	2.392*
Atletizm	2.184	1.123	1.912	.982	3.768*
Atıcılık	1.6648	.940	1.505	.852	2.602*
Kick-boks	4.102	1.059	4.291	.972	2.738*
Badminton	1.508	.896	1.353	.764	2.716*
Kürek	2.073	1.001	1.628	.856	6.979*
Yüzme	2.051	1.044	1.777	.949	4.034*
Sörf	2.821	1.169	2.371	1.088	5.865*
Sualtı dalma	3.610	1.134	3.373	1.184	3.062*
Yelken	2.664	1.162	2.321	1.119	4.454*
Rafting	4.031	1.057	3.693	1.175	4.558*
Alpin tipi pist kayağı	3.562	1.065	3.336	1.087	3.129*
Kuzey tipi pist kayağı	3.465	1.114	3.308	1.106	2.112*
Tur kayağı	3.542	1.214	3.227	1.190	3.886*
Snowboard	3.630	1.119	3.378	1.110	3.362*
Buz pateni	3.090	1.206	2.733	1.201	4.412*
Paraşütle atlama	3.889	1.060	3.629	1.206	3.456*
Hang gliding	3.934	1.037	3.621	1.170	4.282*
Cliff jumping	4.525	.784	4.261	.980	4.561*
Yamaç paraşütü	4.150	1.002	3.891	1.102	3.709*

* p < 0.05

Cinsiyete göre veriler incelendiğinde, kadınların yüksek düzeyde riskli buldukları spor dalı cliff jumping, erkeklerin ise kaya tırmanışıdır. Hem kadınların hem de erkeklerin en az düzeyde riskli buldukları spor dalı masa tenisidir. Diğer yandan Tablo 3'de yer alan spor dalları-

na ilişkin olarak kadın ve erkek katılımcıların görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır ($p < 0.05$).

Araştırmaya katılanların ilgilendikleri spor dalı grubuna göre spor dallarına ilişkin risk bulguları (aralarında istatistiksel fark olanlar) Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Araştırmaya katılanların ilgilendikleri spor dalı grubuna göre spor dallarına ilişkin risk bulguları

SPOR DALI	İLGİLENİLEN SPOR DALI GRUBU										
	Doğa Sporları (n=74)		Takım Sporları (n=508)		Bireysel Sporlar (n=191)		Raket Sporları (n=43)		Spor Yapmayan (n=133)		F
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	
Karate	3.324	.908	3.295	1.048	3.240	1.102	3.604	1.003	3.360	1.002	2.147*
Kick boks	4.148	.960	4.293	.920	4.083	1.180	4.511	.883	4.090	1.097	2.151*
Sörf	2.297	.989	2.448	1.121	2.633	1.147	2.674	1.106	2.834	1.219	3.327*
Yelken	2.189	1.016	2.381	1.140	2.518	1.169	2.511	1.077	2.729	1.181	2.738*

$p < 0.05$

İlgilenilen spor dalına göre veriler incelendiğinde, hem doğa sporlarıyla hem takım sporlarıyla hem de bireysel sporlarla ilgilenenlerin en yüksek düzeyde riskli gördükleri spor dalı cliff jumping, en az düzeyde riskli gördükleri spor dalı masa tenisidir. Raket sporları ile ilgilenen katılımcıların en yüksek düzeyde riskli gördükleri spor dalı yüksek dağ tırmanışı iken en az düzeyde riskli gördükleri spor dalı ise yine masa tenisidir. Herhangi bir sporla ilgilenmeyenlerin en yüksek düzeyde riskli gördükleri spor dalı kaya tırmanışı, en az düzeyde riskli gördükleri spor dalı ise masa tenisidir.

Diğer yandan Tablo 4'de yer alan spor dallarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır ($p < 0.05$).

TARTIŞMA VE YORUM

Spor yüksekokulu öğretim elemanları, beden eğitimi öğretmenleri ve spor yüksekokulu öğrencilerinin, spor dallarına ilişkin riski hangi düzeyde algıladıklarını saptamak amacıyla yapılan bu araştırmanın verileri incelendiğinde, grubun tümünün ortak görüşüne göre, en yüksek düzeyde riskli görülen spor dalı cliff jumping iken en az düzeyde riskli kabul

edilen spor dalı *masa tenisi*dir. En az düzeyde risk taşıyan spor dalında bütün katılımcılar masa tenisi konusunda ortak görüş bildirirlerken, en riskli spor dalı konusunda kadın katılımcılar, beden eğitimi öğretmenleri, öğretim elemanları, doğa sporcuları, takım sporcuları ve bireysel sporlarla ilgilenenler cliff jumping konusunda ortak görüş bildirmişlerdir. Erkek katılımcılar, spor yüksekokulu öğrencileri ve spor yapmayanlar ise kaya tırmanışının yüksek risk grubunda olduğu konusunda benzer görüş bildirmektedirler. Raket sporlarıyla ilgilenenler ise en riskli spor dalı olarak yüksek dağ tırmanışını göstermektedirler. Risklilik sıralamasında ikinci ve üçüncü sırada bulunan spor dallarının yüksek dağ tırmanışı ve kaya tırmanışı olduğu düşünülürse, katılımcıların doğa ve hava sporlarını diğerlerinden “daha riskli buldukları” görüşü ileri sürülebilir. Nitekim Demirhan (2003) tarafından yapılan araştırmaya göre de cliff jumping, yüksek dağ tırmanışı ve kaya tırmanışı doğa sporları içinde en riskli olanlarıdır. Pedersen (1997)'in araştırma bulgularına göre de hava etkinlikleri (sky diving) risk sıralamasında ilk sırada yer almaktadır. Her iki araştırmanın bulguları da bu araştırmanın bulgularıyla benzerlik taşımaktadır. Risk düzeyi düşük diğer spor dalları gözlemlendiğinde ise ikinci ve üçüncü sırada *badminton* ve *okçuluk* gelmektedir.

Kadınlar ve erkeklerin sonuçları ince-

lendiğinde, 23 spor dalına ilişkin risk algılamasında kadınlar ve erkekler farklı düşünmektedirler. Kadın katılımcılara ait risk ortalamaları erkek katılımcılara oranla daha yüksektir. Bu durum kadınların riskten daha çok çekindiklerini gösterebilir. Schrader ve Wann (1999)'a göre yapılan araştırmaların birçoğuna göre de erkeklerin yüksek risk taşıyan etkinliklere katılma olasılığı yüksektir. Bu yaklaşım araştırma bulgularını desteklemektedir. Ayrıca, Keer ve Vlaminkx (1998)'in yaptığı çalışmada erkek ve kadın sporcuların riskli kaya yüzeyinden inişi etkinliği öncesi ve sonrasında duygu durumlarını belirleyici bir envanter (SACL) uygulayarak yaptıkları çalışmanın sonucunda kadın sporcuların erkek sporculara göre daha yüksek derecede stresli olduğu bulunmuştur. Bu da kadınların erkeklere oranla riski daha yüksek düzeyde algıladıkları bulgusunu destekler niteliktedir. Diğer yandan Keer, Cecillia ve Lindner (2004)'in yaptıkları çalışmada, kadın ve erkek sporcuların farklı risk düzeylerine sahip sporlara katılım motivasyonları arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuşlardır.

Yapılan işe göre, katılımcılar 39 spor dalından sadece 9'unda birbirlerinden farklı düşünmektedirler. Ortaya çıkan farklılıklar ise genelde spor yüksekokulu öğrencilerinin görüşlerinden kaynaklanmaktadır. Öğrenciler bu spor dallarına ilişkin riski daha düşük düzeyde algılamaktadırlar. Öğrencilerin öğretmenler ve

öğretim elemanlarından daha genç olmaları dikkate alınır, genellemese de, Alexander ve arkadaşlarının (1990) "gençlerin riski yetişkinler kadar iyi algılayamadıkları" görüşü ile bu spor dallarına ilişkin bulguların benzerlik taşıdığı söylenebilir.

İlgilenilen spor dalına göre riskin algılanmasına bakıldığında, katılımcıların sadece 4 spor dalına ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir. Yani, sporcu gruplar riskin algılanması konusunda ağırlıklı olarak benzer düşüncelere sahiptirler. Diğer yandan bulgular gruplara göre incelendiğinde, doğa sporları ile ilgilenenlerin risk ortalamalarının genelde diğer sporlarla ilgilenenlere göre daha düşük olduğu söylenebilir. Bu durum zaten risk düzeyi yüksek olan bu spor dallarıyla uğraşanların, riski diğerlerine göre biraz daha hafife almalarından ya da ilgili sporların gerçek riskini daha iyi algılamalarından kaynaklanmış olabilir. Bu durum Demirhan (2003)'in araştırma bulguları ile benzerlik taşımaktadır. Diğer yandan hiçbir spor dalıyla ilgilenmeyenlerin risk ortalamaları sporla ilgilenen katılımcılara göre daha yüksek çıkmıştır. Bu sonuç, sporla ilgilenmeyen katılımcıların, spor dallarını yeterince tanımadıklarını gösterebilir. Ayrıca, diğer katılımcılara göre spor dallarını riskli görmeleri spora katılmamalarının nedeni olarak düşünülebilir. Kerr (1991)'in yaptığı bir araştırmada risk içeren sörf ve yelken sporlarıyla uğraşanların tehlikeden kaçınma puanları, ağırlık

kaldırma ile uğraşanlara göre daha düşük, yine paraşütle atlama ve motor yarışları ile uğraşanların puanları da maraton yarışçılarına göre önemli derecede düşük çıkmıştır. Bu bulgular, genel olarak risk sporları ile ilgilenenlerin uyarıcıları olduğunu bu nedenle de riski daha düşük düzeyde algıladıklarını destekler niteliktedir.

Yazışma Adresi (Corresponding Address):

Dr. Gıyasettin DEMİRHAN
Hacettepe Üniversitesi
Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu
06532 Beytepe / ANKARA
Elektronik posta: gıyas@hacettepe.edu.tr

KAYNAKLAR

- Alexander, D.S., Young, Y.J., Ensminger, M., Johnson, K.E., Smith, B.J. & Dolan, L.J. (1990). A measure of risk taking for young adolescents: reliability and validity assessments. **Journal of Youth and Adolescence**. 19 (6), 559-569.
- Braningian, A. & McDougall, A.A. (1983). Peril and pleasure in the maintenance of high risk sport: a study of hang-gliding. **Journal of Sport Behaviour**. 6, 37-51.
- Demirhan, G. (2003). Doğa sporlarına ilişkin riskin algılanması. **Spor Bilimleri Dergisi**. 14 (1), 1-13.
- İkizler, H. C., Sayhan, O. Z. & Tabak, R. S. (2000). Risk algılaması ve spor davranışı. **3. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Özet Kitapçığı**. 27.
- James, S. (1998). Runing injuries of the knee. **Instr Course Lect**. 47, 407-17.
- Keer, J. H. (1991). Arousal-seeking in risk

- sport participants. **Personality and Individual Differences**. 12 (6), 613-616.
- Keer, J. H. & Vlaminkx, J. (1998). Gender differences in the experience of risk. **Personality and Individual Differences**. 22 (2), 293-295.
- Keer, J. H., Cecilia, K. F., & Lindner, K. J. (2004). Motivation and level of risk in male and female recreational sport participation. **Personality and Individual Differences**.
- Kirkendal, D.R., Joseph, J., Gruber, J. & Robert, E. J. (1987). **Measurement and Evaluation for Physical Educators**. Champaign: Human Kinetics.
- Pedersen, M. D. (1997). Perceptions of high risk sport. **Perceptual and Motor Skills**. 85, 756-758.
- Saxere, U. (1976). Health risks of various sports. **Soz Praventivmed**. 21(6),302-4.
- Schrader, M. P. & Wann, D. L. (1999). High-risk recreation: The relationship between participant characteristics and degree of involvement. **Journal of Sport Behavior**. 22 (3), 426-441.
- Slanger, E. & Rudestan, K. (1997). Motivation and disinhibition in high risk sports: sensation seeking and self-efficacy. **Journal of Research in Personality**. 31, 355-374.